

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ЗДОРОВ'Я ТА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
Кафедра фізичної терапії, реабілітації, спеціальної та інклюзивної освіти**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету здоров'я та
фізичного виховання
Едуард СИВОХОП/
«27» червня 2024 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ
НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА У СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ БАЗОВОЇ
СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ, ЗЗСО З ІНКЛЮЗИВНИМ ТА/АБО
ІНТЕГРОВАНИМ НАВЧАННЯМ**

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень
Галузь знань	01 освіта/педагогіка
Спеціальність	016 Спеціальна освіта
(Спеціалізація)(за наявності)	016.02 Спеціальна освіта. Олігофренопедагогіка
Освітня програма	Олігофренопедагогіка. Здоров'я людини.
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Ужгород 2024

Робоча програма практики «Навчальна практика у спеціальних закладах базової середньої освіти, ЗЗСО з інклюзивним та/або інтегрованим навчанням» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня галузі знань 01 освіта/педагогіка спеціальності 016 Спеціальна освіта спеціалізації 016.02 Спеціальна освіта. Олігофренопедагогіка освітньої програми «Олігофренопедагогіка. Здоров'я людини»

Розробники: Оксана ГАЯШ, к.пед.н., доцент, доцент кафедри ФТРСІО; Сніжана ТУРЯНИЦЯ, асистент кафедри ФТРСІО; Софія ПОТЮК, асистент кафедри ФТРСІО

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри фізичної терапії, реабілітації, спеціальної та інклюзивної освіти

протокол № 15 від «26» червня 2024 р.

Завідувач кафедри /Ярослав ФІЛАК/

Схвалено науково-методичною комісією факультету здоров'я та фізичного виховання

протокол № 12 від «27» червня 2024 р.

Голова науково-методичної комісії /Фелікс ФІЛАК/

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС –3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	3-й	4-й
Кількість модулів –1	Семестр:	
Тривалість практики – 2 тижні	6-й	7-й
	Лекції:	
	-	-
	Практичні (семінарські):	
	-	-
Вид підсумкового контролю: -	Індивідуальна робота:	
	60	30
Форма підсумкового контролю: Диференційований залік	Самостійна робота:	
	30	60

2. МЕТА ПРАКТИКИ

Мета навчальної практики у спеціальних закладах базової середньої освіти, ЗЗСО з інклюзивним та інтегрованим навчанням: закріплення та поглиблення теоретичних знань, отриманих студентами в процесі вивчення дисциплін професійної підготовки, формування професійних компетенцій майбутніх учителів-дефектологів спеціальних ЗЗСО, спеціальних класів та асистентів учителів ЗЗСО з інклюзивним навчанням; формування навички психолого-педагогічного вивчення особистості учнів, їхніх пізнавальних інтересів, а також взаємин у колективі; виховання любові до педагогічної професії, стимулювання інтересу до розвитку своїх педагогічних здібностей.

Завдання практики:

1) ознайомити із сучасним станом навчально-виховної роботи 5-9-х класів спеціальних ЗЗСО школи, ЗЗСО з інклюзивним та інтегрованим навчанням;

2) допомогти студенту закріпити знання, здобуті у процесі вивчення теоретичних курсів, а також сформувати вміння і навички організації режимних процесів, різних видів діяльності дітей, занять з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей з інтелектуальними порушеннями (далі ІІІ) у 5-9-х класах;

3) закріпити і вдосконалити базові вміння та формувати професійно значущі навички, що необхідні при виконанні функцій: класовода та вчителя-предметника у 5-9-х класах спеціальних закладів освіти для дітей з ІІІ, спеціальних класів; асистента вчителя ЗЗСО з інклюзивним навчанням;

4) формувати вміння творчо застосовувати набуті теоретичні і практичні знання при проведенні студентами різних форм роботи та організації різних видів навчально-виховної, корекційної діяльності у 5-9-х класах спеціальних ЗЗСО, спеціальних або інклюзивних класів;

5) формувати у студентів позитивне відношення до своєї професії, набуття і удосконалення вмінь і навичок у проведенні корекційно-розвивальної роботи, співпраці у рамках команди педагогічних працівників, що працюють у закладі освіти (вчителя-дефектолога (логопеда), вчителя ЛФК, спеціального психолога), налагодженні спілкування із сім'єю дитини з інтелектуальними порушеннями;

6) удосконалювати навички збору, обробки, інтерпретації інформації для написання характеристики;

7) сприяти набуттю вмінь проведення індивідуальних бесід, анкетування, опитування учнів 5-9-х класів, спостереження освітньої діяльності, вторинного аналізу документів, ведення документації;

8) вдосконалювати навички спостереження й аналізу проведених фрагментів уроків та занять, планувати подальшу діяльність з урахуванням отриманих висновків, вміння осмислювати і використовувати передовий педагогічний досвід.

Відповідно до освітньої програми, навчальна практика у спеціальних закладах базової середньої освіти, ЗЗСО з інклюзивним та інтегрованим навчанням сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-8. Здатність працювати в команді.

ЗК-9. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК-10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні компетентності спеціальності (СК):

СК-3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.

СК-4. Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб з особливими освітніми потребами.

СК-5. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з особливими освітніми потребами, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення.

СК-6. Здатність працювати в команді, здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з особливими освітніми потребами, в тому числі з інвалідністю в різних типах закладів.

СК-7. Здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвиткового освітнього середовища.

СК-10. Здатність до системного психолого-педагогічного супроводу сім'ї, яка виховує дитину з особливими освітніми потребами.

СК-11. Здатність дотримуватися основних принципів, правил, прийомів і форм суб'єкт-суб'єктної комунікації.

СК-12. Здатність організовувати дитячий колектив, створювати в ньому рівноправний клімат і комфортні умови для особистісного розвитку вихованців та їхньої соціальної інтеграції.

СК-13. Здатність будувати гармонійні відносини з особами з психофізичними порушеннями, їхніми сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб.

СК-16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

СК-17. Здатність до розуміння цінності різноманіття особистості як однієї з умов забезпечення прогресу в розвитку дитини з психофізичними порушеннями; здійснення інклюзивного навчання на основі визначення актуального і потенційного рівня розвитку дитини; вміння добирати і застосовувати корекційні методи, засоби і прийоми роботи, адаптувати та модифікувати зміст навчального матеріалу для задоволення особливих освітніх потреб дітей з порушеннями психофізичного розвитку; забезпечення дружньої та безпечної атмосфери для інклюзивного навчання; розуміння цінності спільної роботи з батьками і сім'ями як важливого ресурсу для навчання учнів з порушеннями розвитку.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ У СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ, ЗЗСО З ІНКЛЮЗИВНИМ ТА ІНТЕГРОВАНИМ НАВЧАННЯМ

Передумовами проходження навчальної практики у спеціальних закладах базової середньої освіти, ЗЗСО з інклюзивним та інтегрованим навчанням є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК 1.7. Психологія

ОК 1.8. Педагогіка з історією педагогіки

ОК 1.10. Педагогіка інклюзивного навчання

ОК 2.8. Корекційна психопедагогіка

ОК 2.10. Психолого-педагогічні основи діяльності асистента вчителя, асистента вихователя закладів освіти

ОК 2.28. Навчальна практика у початкових класах спеціальних ЗЗСО, навчально-реабілітаційних центрів, ЗЗСО з інклюзивним та/або інтегрованим навчанням

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ПРАКТИКИ

Відповідно до освітньої програми «Олігофренопедагогіка, логопедія. Здоров'я людини», проходження навчальної практики у спеціальних закладах базової середньої освіти, ЗЗСО з інклюзивним та інтегрованим навчанням повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати проходження навчальної практики у спеціальних закладах базової середньої освіти, ЗЗСО з інклюзивним та інтегрованим навчанням	Шифр ПРН
Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.	ПРН-2

Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.	ПРН-3
Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів.	ПРН-5
Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.	ПРН-6
Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом.	ПРН-7
Організовувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.	ПРН-8
Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.	ПРН-10
Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби реабілітації та корекційно-розвиткового навчання дітей з особливими освітніми потребами.	ПРН-11
Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами.	ПРН-12
Володіти методиками сприяння соціальної адаптації осіб з особливими освітніми потребами, їхньої підготовки до суспільної та виробничої діяльності.	ПРН-13
Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо.	ПРН-14
Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.	ПРН-17
Мати навички співпраці з батьками дітей з особливими освітніми потребами, особами, які їх замінюють, фахівцями інших галузей (медиками, психологами, логопедами, фізичними терапевтами, вчителями, вихователями) в рамках міждисциплінарної команди на основі принципів толерантності, діалогу і співробітництва.	ПРН-19

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів проходження практики

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів проходження практики є:

- Методи усного контролю: співбесіда, обговорення проведеного студентами фрагмента заняття.
- Методи письмового контролю: аналіз, звіт.
- Методи самоконтролю: самоаналіз.
- Спостереження за роботою студента з дітьми.
- Виконання індивідуального завдання.
- Фото (відео) звіт про педагогічну практику.

В умовах дистанційного навчання такими засобами і методами є:

- *Методи письмового контролю: аналіз відео уроків/занять, звіт, конспекти уроків, складений календарно-тематичний план на два тижні.*
- *Методи самоконтролю: самоаналіз.*
- *Виконання індивідуального завдання.*
- *Презентація до конспекту заняття.*

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми контролю: аналіз звітної документації, спостереження за уроком/заняттям, яке проводить студент і його аналіз із оцінкою, аналіз відеопрезентації про проходження практики студентом.

Форми контролю в умовах дистанційного навчання: аналіз звітної документації (календарно-тематичних планів роботи на два тижні, конспектів уроків/занять та ін.); аналіз відео авторської дидактичної настільно-друкованої гри, створеної студенткою.

Форма підсумкового контролю: диференційований залік.

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 1.

Таблиця 1

Загальні критерії оцінювання професійно-практичних досягнень студентів-практикантів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	Виконано повний обсяг програми практики та індивідуального плану студента-практиканта. Успішна презентація звіту і звітної документації; активне креативне включення в навчально-виховний і корекційний процес; творчий підхід до написання і проведення конспектів уроків, правильне складання індивідуального плану, правильне написання психолого-педагогічної характеристики на учня; студент виявив знання психолого-педагогічної теорії та творчу самостійність у доборі навчального та дидактичного матеріалу в процесі побудови й аналізу уроків/занять; виготовлено наочно-дидактичний матеріал, який відповідає педагогічним і гігієнічним вимогам; виготовлено авторську дидактичну настільно-друковану гру.
«добре»	Виконаний повний обсяг програми практики, індивідуальний план студента-практиканта; під час оформлення календарно-тематичного планування, конспектів уроків, виховного заняття, написання психолого-педагогічної характеристики на учня допущені незначні помилки. Студент виявив знання психолого-педагогічної теорії у доборі навчального та дидактичного матеріалів, але припускався незначних помилок у побудові та проведенні занять. Невпевнена презентація звіту і звітної документації. Наочний дидактичний матеріал і авторська дидактична настільно-друкована гра потребує довершення.
«задовільно»	Виконано обсяг програми практики та індивідуального плану студента-практиканта; поверхнева підготовка до проведення фрагмента уроку, виховного заняття; нечітка презентація звіту і звітної документації, яка може бути доопрацьована з допомогою викладача.
«незадовільно»	Не виконаний обсяг програми практики та індивідуального плану студента-практиканта; відсутність інтересу до включення у навчально-виховний і корекційний процес; представлена звітна документація не відповідає вимогам. ІНДЗ не виконано.

Під час зарахування навчальної практики спеціальних закладах базової середньої освіти, ЗЗСО з інклюзивним та інтегрованим навчанням керівник практики враховує:

- повноту виконання передбаченого програмою практики обсягу завдань;
- дисциплінованість студента, його ставлення до роботи;
- уміння застосовувати на практиці отримані в процесі навчання теоретичні знання;
- самостійність і творчий підхід до розв'язання поставлених завдань, вміння аналізувати отримані результати і теоретично правильно їх обґрунтувати;
- уміння провести фрагмент уроку, виховного заняття у 5-9-х класах;
- відношення до практики, проявлення професійно-значущих якостей;
- якість виконання всіх завдань і видів роботи під час проходження практики;
- якість оформлення звітної документації та своєчасність у подачі керівнику практики.

Таблиця 2

Орієнтовна оцінка видів діяльності студентів у рейтинговій системі

№ за/п	Види діяльності	Оцінювальні бали
1	Діяльність студента у закладі освіти	15 балів
2	Психолого-педагогічна характеристика на учня	15 балів
3	Проведення уроків. Конспекти проведених практикантом залікових уроків і ранкової зустрічі та їх самоаналіз.	20 балів
4	Наочні посібники до уроку або презентація	10 балів
5	Індивідуальне творче завдання: розробка та виготовлення	15 балів

	авторської дидактичної настільно-друкованої гри	
6	Оформлення щоденника	10 балів
7	Оформлення звіту	5 балів
8	Захист результатів практики	10 балів
	Разом	100 балів

Таблиця 3

**Орієнтовна оцінка видів діяльності студентів у рейтинговій системі
(за умови дистанційного навчання)**

№ за/п	Види діяльності	Оцінювальні бали
1	Самостійна робота студента	5 балів
2	Календарно-тематичний план на два тижні	15 балів
3	Аналіз 4 уроків/занять	15 балів
4	Розробка конспектів трьох уроків, ранкових зустрічей тощо	20 балів
5	Розробка та виготовлення авторської дидактичної настільно-друкованої гри з відеопрезентацією	20 балів
6	Оформлення щоденника	10 балів
7	Оформлення звіту	5 балів
8	Захист результатів практики	10 балів
	Разом	

Теоретично-практичні досягнення студентів-практикантів оцінюються за модульно-рейтинговою системою. Оцінка за практику виставляється згідно шкали оцінювання (табл. 4.).

Таблиця 4

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 – 63	«задовільно»	E
64 – 73		D
74 – 81	«добре»	C
82 – 89		B
90 – 100	«відмінно»	A

Вимоги до звітної документації практики. Напередодні підсумкової конференції з навчальної практики у спеціальних закладах базової середньої освіти, ЗЗСО з інклюзивним та інтегрованим навчанням студенти подають звітну документацію, оформлену у папку. Документація вкладається в окремі файли у такій послідовності:

1. Титульна сторінка папки (Додаток 2).
2. Щоденник педагогічної практики.
3. Психолого-педагогічна характеристика (Додаток 3) або Календарно-тематичний план (за умови дистанційної форми навчання).
4. Конспекти проведення практикантом залікових уроків і наочні посібники до уроків.
4. Звіт з практики (Додаток 4)
5. Бланк для оцінювання результатів практики (Додаток 5).

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ У СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ, ЗЗСО З ІНКЛЮЗИВНИМ ТА ІНТЕГРОВАНИМ НАВЧАННЯМ

6.1. Структура і зміст практики

Місце проведення: відповідно до цілей і завдань, практика проводиться в різних закладах, де навчаються діти з ПІ: спеціальних закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО), закладах загальної середньої освіти з інклюзивним та інтегрованим навчанням.

Перед початком практики проводиться настановча конференція, на якій студентів ознайомлюють зі змістом, завданнями та організацією практики, веденням документації, способами аналізу діяльності та критеріями оцінювання.

Для проходження практики студентів розподіляють по 1/2 особи у клас, де вони мають виконувати всі завдання, передбачені програмою практики. Студенти працюють у закладах відповідно до розкладу робочого дня вчителів 5-9-х класів або асистента вчителя. (Примітка. У разі хвороби практикант надає медичну довідку для бази практики та університету. Студенту, який відсутній на практиці 2/3 відведеного часу, практика не зараховується. Якщо студент не з'явився на навчальну практику без поважних причин (5 і більше разів), то він не може претендувати на оцінення результатів його діяльності під час практики 75 балів і вище).

У процесі практики студенти виступають у ролі спостерігачів і помічників учителів 5-9-х класів або асистентів учителів впродовж десяти робочих днів. Протягом десяти робочих днів студенти відвідують всі уроки і заняття, які проводять вчителі 5-9-х класів та (або) асистент вчителя (за умови організації інклюзивного навчання), ведуть щоденник, у якому фіксують свої спостереження та роблять щоденно аналіз освітнього процесу.

Послідовність реалізації завдань практики студент визначає в індивідуальному плані проходження практики. Він складається уперші дні практики, схвалюється викладачем-керівником практики від кафедри та керівником від бази практики. Кожен студент працює відповідно до свого індивідуального плану. Протягом практики практиканти ведуть щоденник педагогічних спостережень, у якому фіксують інформацію, необхідну для виконання завдань практики, висвітлюють хід їх виконання (згідно індивідуального плану проходження практики). Матеріали щоденника використовують для звіту про виконану під час практики роботу.

Студенти-практиканти при проходженні практики зобов'язані:

- до початку практики одержати від керівника практики консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;
- своєчасно прибути на базу практики;
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики і вказівками її керівників;
- вивчити і суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії;
- нести відповідальність за виконану роботу;
- своєчасно подати керівнику практики звітну документацію, що вимагається програмою практики й скласти залік з практики.

Загальне керівництво практикою покладається на директора закладу освіти (заступника з навчально-виховної роботи), який забезпечує необхідні умови для успішного проходження практики. Завідувач або директор закладу освіти проводить також інструктаж студентів щодо охорони праці та безпеки життєдіяльності дітей шкільного віку.

Безпосереднє керівництво покладається на вчителів 5-9-х класів або асистента вчителя, який консулює практикантів.

Керівництво практикою від ЗВО здійснює керівник практики (викладачі кафедри фізичної реабілітації, які забезпечують навчальний процес студентів спеціальності 016 Спеціальна освіта).

Після закінчення навчальної практики студенти здають керівнику практики звітні документи, які перевіряються та оцінюються ним. Протягом наступного тижня по закінченню практики проводиться підсумкова конференція. За цей вид практики студентам виставляється залік.

Студент, який не виконав програму практики з поважних причин має право на повторне проходження практики. Керівництво, контроль і місце проходження практики визначається окремо розпорядженням деканату факультету. Студент, який повторно не пройшов практику або отримав негативну оцінку, вважається як такий, що не виконав навчальний план і відраховується з числа студентів університету.

У зміст діяльності здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти на період навчальної практики у спеціальних закладах базової середньої освіти, ЗЗСО з інклюзивним та інтегрованим навчанням входить:

- ознайомлення з документацією вчителя або асистента вчителя (календарно-тематичне планування, класні журнали, поурочні плани-конспекти, особові справи учнів, індивідуальні програми розвитку, індивідуальні освітні плани та ін.;
- ознайомлення з матеріальним обладнанням класної кімнати;
- відвідування уроків, навчальних занять у 5-9-х класах; ознайомлення з методикою їх викладання, а також з особливостями спілкування, взаємодією та співпрацею учителя з учнями під час уроку (навчального заняття). Аналіз уроків, навчальних занять;
- визначення рівня сформованості вміння організувати своє робоче місце в 5-9-х класах школи. Ознайомлення з наявним дидактичним матеріалом для розвитку індивідуальних можливостей учнів з порушеннями інтелекту;
- ознайомлення із заповненням журналу, щоденника. Визначення місця та доцільності використання ігор та ігрових ситуацій у роботі з дітьми з ІІІ у 5-9-х класах;
- ознайомлення з навчально-методичним забезпеченням освіти дітей із ІІІ у 5-9-х класах;
- ознайомлення з формами і методами спільної роботи школи та сім'ї;
- ознайомлення з позакласною роботою з дітьми з ІІІ у 5-9-х класах; з планами позакласної виховної роботи;
- вивчення вікових та індивідуальних особливостей учнів закладу освіти. Збір матеріалів для написання характеристик на одного з учнів класу;
- проведення фізкульт хвилинок, динамічних перерв, ранкових зустрічей, індивідуальних і групових бесід з учнями;
- розроблення конспектів трьох уроків: один урок з української мови, другий з математики, третій – з Географії/Природознавство/інший (на вибір). Тематика уроків має відповідати календарно-тематичному плану вчителя; проведення фрагментів цих уроків;
- допомога учителеві: виготовлення наочності, підписування зошитів, зустріч дітей і відправлення їх додому, чергування, організація ігор і розваг, оформлення класу, індивідуальна та групова робота з батьками;
- робота над творчим індивідуальним завданням;
- дотримання педагогічної етики та такту.

Під час практики студент повинен проаналізувати 6 уроків учителя та інших студентів-практикантів. Аналіз уроків, підготовка планів-конспектів, виготовлення дидактичного матеріалу для роботи з дітьми проводиться з 12.40 до 15.00.

Уперший день практики студенти спостерігають і аналізують діяльність учителя та затверджують конспекти фрагментів заходів, що будуть проводити протягом практики. Без затвердженого конспекту студент не допускається до практики. Протягом практики кожен студент підгрупи має провести 2-3 фрагменти уроків із застосуванням корекційних методів, засобів, прийомів навчання, 1-2 ранкові зустрічі, не менше 5 рухливих перерв. В кінці навчального дня проводиться само- та взаємоаналіз діяльності.

Індивідуальне творче завдання: розробка та виготовлення авторської дидактичної настільно-друкованої гри для роботи з дитиною з ІІІ у 5-9-х класах.

Завершальним етапом роботи студента-практиканта є оформлення звітної документації та підготовка до участі у підсумковій конференції за результатами практики. Кожен студент-практикант готує письмовий звіт про роботу під час практики, який оформляє на окремих аркушах. Інформація у звіті може бути викладена у довільній формі (тези, невеличке есе, педагогічні роздуми тощо). Завершити звіт необхідно самооцінкою. За результатами практики група студентів, що проходила практику в одному закладі, оформляє фотогазету або презентацію з фото та відеоматеріалами.

Перелік індивідуальної звітної документації навчальної практики у 5-9-х класах спеціальних ЗЗСО та ЗЗСО з інклюзивним та інтегрованим навчанням

1. Щоденник навчальної практики.
2. Індивідуальний план роботи практиканта (вміщено у щоденнику практики).

3. Аналіз відвіданих уроків/занять (у щоденнику практики).
4. Конспекти проведених практикантом залікових уроків та їх самоаналіз (3 конспекти), оцінені вчителем закладу (оформлено конспекти у друкованому вигляді на окремих аркушах).
5. Наочні посібники до уроку/заняття або презентація.
6. Психолого-педагогічна характеристика на учня.
7. Характеристика студента-практиканта з оцінкою вчителя, підписану та завірену директором закладу освіти.
8. ІТЗ: авторська дидактична настільно-друкована гра.
9. Звіт про навчальну практику з самоаналізом та самооцінкою про проходження практики.

Оформлення звіту з практики. Звіт про практику має містити відомості про виконання студентом завдань практики, мати висновки і пропозиції та ін. Звіт повинен відповідати таким вимогам:

1. Титульна сторінка оформляється згідно Додатка 4.
2. Обсяг звіту складає 1-2 сторінки (без урахування титульного листа).
3. Текст набирається на аркушах паперу стандартного формату А-4 з використанням шрифтів текстового редактора TimesNewRoman, кеглем 14, через 1,5 інтервали з дотриманням таких розмірів полів: верхнього і нижнього, лівого – 20 мм; правого – 10 мм; абзацний відступ – 1,25 см.

У звіті повинна бути конкретно описана робота, що особисто виконана студентом.

6.2. Основні завдання навчальної практики у спеціальних закладах базової середньої освіти, ЗЗСО з інклюзивним та інтегрованим навчанням за дистанційною формою навчання

Протягом першого-другого дня *підготовчого етапу* практики студенти ознайомлюються з організацією роботи вчителя 5-9-х класів спеціальних ЗЗСО, спеціальних класів або з організацією роботи асистента вчителя початкових класів у ЗЗСО з інклюзивним навчанням, вивчають документацію (календарно-тематичне планування уроків у 5-9-х класах; плани-конспекти уроків; розклад уроків; матеріальне обладнання класної кімнати; класний журнал; особові справи учнів; плани позакласної виховної роботи; групи продовженого дня; щоденники, індивідуальні програми розвитку, індивідуальні освітні плани та ін. у формі презентації). А також студент складає *індивідуальний план* своєї роботи.

Крім того, в підготовчий період (протягом першого тижня) студент складає календарно-тематичний план на два тижні з таких предметів: математика, українська мова, природознавство (самостійно обираючи клас) за програмами для дітей з інтелектуальними порушеннями.

Протягом другого тижня практиканти

1) роблять усебічний аналіз відео уроків/занять, відзначивши відповідність їх змісту програмі з певного предмету класу, доцільність обраних форм і методів роботи, ефективність, пропонують свої варіанти розв'язання поставлених на заняттях навчальних завдань;

2) розробляють конспекти трьох уроків: один урок з української мови, другий з математики, третій – з природознавства. Тематика уроків має відповідати складеному календарно-тематичному плану. До кожного уроку розробляється наочність, дидактичний матеріал, презентація.

Вимоги до оформлення уроку.

Тип уроку, тема, мета (навчальні, корекційно-розвивальні, виховні аспекти), матеріали та обладнання, хід проведення (у розгорнутій формі – від І особи, завдання дітям або серія запитань до дітей під час виконання завдання).

Також кожен студент протягом практики виконує *індивідуальне творче завдання*: розробка та виготовлення авторської дидактичної настільно-друкованої гри для роботи з дітьми з ІІІ середнього шкільного віку та записати її відео презентацію.

Вимоги до відео презентації:

1. Назва гри.
2. Адресат (для якого класу).
3. Мета дидактичної гри.
4. Обов'язковість дотримання гігієнічних та дидактичних вимог до посібника (безпеність, естетична привабливість та охайність деталей гри тощо).
5. Чітке, методично правильне пояснення правил та ігрових дій.
6. Варіанти використання даного посібника у освітньому процесі.

Кожен студент-практикант готує письмовий звіт про роботу під час практики, який оформляє на окремих аркушах. Інформація у звіті може бути викладена у довільній формі (тези, невеличке есе, педагогічні роздуми тощо). Завершити звіт необхідно самооцінкою.

Перелік індивідуальної звітної документації навчальної практики у спеціальних закладах базової середньої освіти, ЗЗСО з інклюзивним та інтегрованим навчанням (за дистанційною формою навчання)

1. Щоденник педагогічної практики.
2. Індивідуальний план роботи практиканта (вміщено у щоденнику практики).
3. Календарно-тематичний план з трьох навчальних предметів на два тижні.
4. Аналіз 4 (чотирьох) переглянутих відео-уроків/занять.
5. Конспекти уроків (3 конспекти), (оформлено конспекти у друкованому вигляді на окремих аркушах).
6. Наочні посібники до уроку/заняття або презентація.
7. ІТЗ: авторська дидактична настільно-друкована гра.
8. Звіт про навчальну практику з самоаналізом та самооцінкою про проходження практики.

6.3. Особливості організації навчальної практики у спеціальних закладах базової середньої освіти, ЗЗСО з інклюзивним та інтегрованим навчанням студентів заочної форми навчання

Студенти заочної форми навчання проходять навчальну практику у спеціальних закладах базової середньої освіти, ЗЗСО з інклюзивним та інтегрованим навчанням, як учителі 5-9-х класів спеціальних ЗЗСО, спеціальних класів ЗЗСО або як асистенти учителів ЗЗСО з інклюзивним навчанням.

Однак, якщо студент-заочник працює за фахом (тобто учителем 5-9-х класів дітей з інтелектуальними порушеннями або асистентом вчителя) він подає керівникові педагогічної практики такі документи:

- характеристику з місця роботи з оцінкою роботи учителя за чотирибальною шкалою, обговорену та затверджену на засіданні педагогічної ради школи;
- довідку про те, що дійсно працює вчителем 5-9-х класів або асистентом учителя;
- копію трудової книжки завірену директором закладу освіти.

Студенти-заочники, які працюють у закладі освіти, але не за фахом (викладають інші навчальні дисципліни) та студенти-заочники, які не працюють у закладах освіти вчителями зобов'язані виконувати повну програму навчальної практики.

Студенти-заочники мають право проходити навчальну практику у 5-9-х класах спеціальних ЗЗСО та ЗЗСО з інклюзивним та інтегрованим навчанням за місцем проживання.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Програмне забезпечення: Робоча програма практики, зразки оформлення звітної документації з практики.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література:

1. Дичківська, І.М. (2004). *Інноваційні педагогічні технології*. К. Світ.
2. Дрозденко, К.С. (1999). Психолого-педагогічна характеристика особистості учня. *Позакласний час*. №19-20.- С. 3-14.
3. Миронова, С. П. (2015). *Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка* : підручник. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка.
4. Островерхова, Н. (2003). *Аналіз уроку: концепції, методики, технології*. – К.
5. Чекіна, О. (2004). Нестандартні форми проведення уроку. *Початкова освіта*. – № 5 (245). – С. 2 – 13.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

[Про затвердження типової освітньої програми для 5-10 \(11\) класів спеціальних закладів середньої освіти для осіб з особливими освітніми потребами](https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-dlya-5-10-11-klasiv-specialnih-zakladiv-serednoyi-osviti-dlya-osib-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami) : Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.01.2021 р. № 121. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-dlya-5-10-11-klasiv-specialnih-zakladiv-serednoyi-osviti-dlya-osib-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami> (дата звернення: 27.06.2023).

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)